

РІД НАШ КРАСНИЙ, РІД ПРЕКРАСНИЙ!

ОТЧИЙ

ЧАСОПИС
РІК ЗАСНУВАННЯ
2002
ВЕРЕСЕНЬ
Число 9 (189)
КИЇВ 2017

Видання товариства "Чернігівське земляцтво"

Ніжинський державний університет ім. М.В. Гоголя не потребує рекомендацій, його авторитет кувався понад двісті років і уславлений десятками імен видатних діячів науки та культури. Він і зараз залишається серед лідерів у сфері підготовки кадрів, хоч наша вітчизняна освіта перебуває на етапі чергових пошуків світових стандартів. Про це й ідеться в розмові з його ректором Олександром Самойленком.

ВІРЮ в майбутнє

– Олександр Григоровичу, після набуття статусу повноформатного університету чи змінилася його структура?

– Практично ні. Маємо сім факультетів, що дозволяє забезпечувати підготовку фахівців з 32 спеціальностей. Ясна річ, ми орієнтовані на Чернігівщину. За давньою традицією гуманітарний напрямок складають факультети історико-юридичний, філологічний, іноземних мов, культури й мистецтва, психологічний та соціальної роботи. Виробничо-технічний напрямок визначають природничий та географічний факультети, що активно співпрацюють із науково-виробничими організаціями.

– Але ж відомо, що впродовж десятиліть Ваш вуз готував кадри для шкіл. То чи зберігся цей традиційний напрямок нині?

– Ми ніколи не поривали зв'язки з школою, оскільки саме там закладаються підвалини освіти народу. На жаль, сучасна школа переживає не найкращі часи. Особливо сільська. Не секрет, що через катастрофічну демографічну ситуацію наше село практично вимирає. Буває,

що один вчитель мусить викладати по п'ять предметів якомусь десятку учнів різного віку. В селі залишаються педагоги-старожили, а молодь з свіжим дипломом воліє знайти притулок бодай у невеликому місті. Бояться некомфортних умов проживання навіть ті, хто приходить до нас із глибини, відчувши на собі блага цивілізації, воліють не повертатися назад. Хіба що діти з учительських родин свідомо повертаються. Раніше кожен наш випускник мав відробити кілька років за призначенням там, звідки прийшов. Та чи можливе повернення до старих методів? Як на мене, ні. Тож треба шукати вихід спільними зусиллями влади й просвітян, треба піднімати цивілізаційний стан нашого села, щоб учитель не тону в болоті бездоріжжя, шукаючи в кінці города нужник.

Ми підтримуємо стосунки з школами, управліннями освіти районів, але це не дає видимих результатів. Паралельно шукаємо нові форми навчання. Скажімо, десь на половину поєднуємо класичний університетський і педа-

гогічний стилі. Шукаємо нові форми. Так, знедавна проводимо влітку курси для вчителів іноземних мов у таборах відпочинку. Ними охоплено більшу частину області. Наші викладачі використовують нові методики, розроблені спільно з англійцями. Там усе йде через гру, яку охоче сприймають діти. На тому ж факультеті іноземних мов сформовані дві групи – одна традиційна, інша експериментальна. Таким чином відстежуємо, які методики кращі, продуктивніші, за якими майбутнє. Адже колишня вітчизняна система освіти була не з гірших у світі, тож не збираємося сліпо переймати те, що прижилося в інших краях. Хоча із задоволенням шукаємо нове в досвіді світових колег. Так, в цьому році відкрили ще й літні курси лідерства, оскільки нам потрібні активні громадяни, здатні в майбутньому приймати важливі рішення, а не чекати вказівок згори.

А взагалі, то всі чекають ухвалення нового Закону про освіту, що десь відлежується в кабінетах народних обранців після першого читання.

➡ 5

Держава не твориться в будучині, держава будується нині.
Олег ОЛЬЖИЧ

У ВЕРЕСНІ СВЯТКУЮТЬ СВІЙ ЮВІЛЕЙ:

ПЕЧОРНИЙ Петро Петрович – 85-ліття. Народився 2 вересня 1932 року в с. Роїще Чернігівського р-ну. Художник-декоратор, професор, член Національної Спілки художників України, член Президії Українського фонду культури, лауреат Національної премії ім. Тараса Шевченка, літературно-мистецьких премій ім. Івана Нечуя-Левицького та ім. Катерини Білокур. Заслужений діяч мистецтв України. Народний художник України. Його твори зберігаються в музеях, прикрашають приватні колекції в багатьох країнах. У березні 2017 року на виставці у Національному музеї українського народного декоративного мистецтва були представлені 72 виробу, які подаровані автором трьом музеям у Каневі та Києві.

САКУН Федір Тимофійович – 85-ліття. Народився 25 вересня 1932 року в с. Кобижча Бобровицького р-ну. Лікар-консультант інституту онкології.

ПУЛІМ Володимир Антонович – 80-річчя. Народився 2 вересня 1937 року в с. Змітнів Сосницького р-ну. Заступник завідувача відділу розвитку підприємництва і кооперації Національного наукового центру "Інститут аграрної економіки". Автор понад 120 наукових праць. Кандидат економічних наук, старший науковий співробітник.

ТКАЧ Михайло Михайлович – 80-річчя. Народився 19 вересня 1937 року в с. Ленінівка Менського р-ну. Член Національної спілки письменників України, заслужений діяч культури України, лауреат літературних премій ім. М. Коцюбинського, ім. М. Гоголя та Міжнародної премії ім. Г. Сковороди.

ЗУБ Ганна Іванівна – 80-річчя. Народилася 27 вересня 1937 року в с. Озеряни Варвинського р-ну. Вчитель хімії та природничих наук. Ветеран праці.

МАРЧЕНКО Іван Васильович – 80-річчя. Народився 29 вересня 1937 року в с. Щаснівка Бобровицького р-ну. Автор багатьох збірок поезій.

БОЙКО Віталій Федорович – 80-річчя. Народився 30 вересня 1937 року в с. Крапивна Ніжинського р-ну. Український юрист і дипломат. Ініціатор багатьох законопроектів та пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства України, здійснення у державі судово-правової реформи. Заслужений юрист України, один з організаторів Спілки юристів України. Один із засновників Чернігівського земляцтва. Нагороджений орденом Ярослава Мудрого V ступеня, відзнакою Президента України та іншими нагородами.

ОСТАПЕНКО Іван Єгорович – 75-річчя. Народився 11 вересня 1942 року в с. Козилівка Корюківського р-ну. Полковник у відставці, учасник ліквідації аварії на ЧАЕС, учасник бойових дій на Кубі. Нагороджений орденом "За службу Батьківщині в збройних силах СРСР", кубинською медаллю "Воїн-інтернаціоналіст I ступеня" та іншими відзнаками.

ДІДКІВСЬКА Світлана Олександрівна – 70-річчя. Народилася 1 вересня 1947 року в с. Озеряни Варвинського р-ну. Понад 40 років працювала у Київському національному університеті культури і мистецтв – доцент кафедри іноземних мов, автор 15 навчальних посібників.

КОРЧАГІН Іван Євгенійович – 70-річчя. Народився 9 вересня 1947 року в с. Жуківка Куликівського р-ну. Працював директором ТОВ "Промтрансметал", головним механіком ТОВ "Укртрансбуд", провідним інженером дитячої клінічної лікарні № 4 Солом'янського р-ну.

ПІНЧУК Микола Григорович – 70-річчя. Народився 19 вересня 1947 року в смт. Михайло-Коцюбинське Чернігівського р-ну. Трудовий шлях віддав судовій справі. Генерал-лейтенант юстиції. Заслужений юрист України. Кандидат юридичних наук. Член Спілки юристів України, почесний член Ради товариства "Чернігівське земляцтво".

БІНЧУК Микола Миколайович – 70-річчя. Народився

21 вересня 1947 року в Новгород-Сіверську. Понад 32 роки працював інженером-технологом на заводі "Кристал".

ГОЙДА Ніна Григорівна – 65-річчя. Народилася 3 вересня 1952 року в с. Бірки Бобровицького р-ну. Була помічником першого проректора Київського Національного медичного інституту післядипломної освіти, проректором Академії післядипломної освіти ім. О. Шуприка, нині – професор кафедри управління охороною здоров'я. Доктор медичних наук.

КОВТУН Віталій Микитович – 65-річчя. Народився 4 вересня 1952 року в с. Нова Басань Бобровицького р-ну. Працював заступником голови Фонду державного майна України, заступником директора Департаменту корпоративних прав ПАТ "Укртелеком".

ЗУБКОВСЬКИЙ Володимир Олексійович – 65-річчя. Народився 5 вересня 1952 року в с. Лопатин на Львівщині. Працював у сфері авіаційного та автомобільного транспорту. Генеральний директор ТОВ "Перший Український Фондовий Дім".

КАРЕЛЯ Людмила Олександрівна – 65-річчя.

Народилася 6 вересня 1952 року в Бурятії (чоловік родом з Бобровицького р-ну). Працювала заввідділом Укресімбанку.

КОЖУХІВСЬКИЙ Микола Михайлович – 65-річчя. Народився 8 вересня 1952 року в с. Червоні Партизани Носівського р-ну. Був головою Червонопартизанської сільської ради, викладачем Ніжинського аграрного інституту. Кандидат сільськогосподарських наук.

КАНІШЕВСЬКА Валентина Василівна – 65-річчя. Народилася 12 вересня 1952 року в с. Дегтарівка Новгород-Сіверського р-ну. Працювала начальником цеху ДП "Експериментальний завод медпрепаратів" НАН України.

КОС'ЯНЕНКО Володимир Іванович – 65-річчя. Народився 17 вересня 1952 року в Сосниці. Був головним архітектором проєкту НДІ "УкрНДІпроектреставрація" Мінбуду України. Заслужений архітектор України. Головний архітектор відтворення понад 40 пам'яток архітектури і культури України.

ПАНЬКО Олексій Миколайович – 65-річчя. Народився 29 вересня 1952 року в с. Рудня Козелецького р-ну. Працював першим заступником голови Печерської райдержадміністрації, начальником Київського міського управління земельних ресурсів, начальником управління капітального будівництва Адміністрації Президента України. Академік Академії будівництва України, заслужений будівельник України. Кандидат технічних наук. Доцент.

ФЕДОРІТЕНКО Ніна Петрівна – 65-річчя. Народилася 29 вересня 1952 року в с. Слобідка Менського р-ну.

КОНДРАЩЕНКО Володимир Іванович – 60-річчя. Народився 2 вересня 1957 року в с. Бахмач Бахмацького р-ну. Колишній військовий, помічник генерального директора ТОВ "ЦКП ПІОНЕР".

СТАРИЧЕНКО Леонід Михайлович – 60-річчя. Народився 2 вересня 1957 року в с. Араповичі Новгород-Сіверського р-ну. Віце-президент МГО "Асоціація народної дипломатії".

БОХІНЮК (МОХНАЧ) Тетяна Григорівна – 60-річчя. Народилася 8 вересня 1957 року в с. Лизунова Рудня. Працювала начальником відділу кадрів Головного бюро судово-медичної експертизи МОЗ України.

НЕЦОРА Олександр Михайлович – 60-річчя. Народився 14 вересня 1957 року в с. Охрамівичі Корюківського р-ну. Головний спеціаліст НЕК "Укренерго".

ВІТКОВСЬКА Лариса Володимирівна – 55-річчя. Народилася 18 вересня 1962 року в с. Тростянець Ічнянського р-ну. Була членом Рахункової палати, нині – керівник департаменту з питань дотримання соціальних прав Секретаріату Уповноваженого ВР України з прав людини. Заслужений економіст України.

Дорогі земляки!

Рада товариства "Чернігівське земляцтво" сердечно вітає вас із ювілеєм і зичить усім доброго здоров'я, великих успіхів у житті, оптимізму, сімейного щастя, невтомного доброторства в ім'я рідної землі.

Сумні події останніх років на сході України, невмотивована економічна політика держави щодо соціального кошика громадянина України перервала багаторічну традицію Чернігівського земляцтва раз на рік літньої пори ходити по Дніпру до рідної Десни. Зазвичай це був корабель "Карпати" чи "Ельбрус", які несли найактивніших членів Чернігівського земляцтва спокійними водами Дніпра до гирла Десни.

ПОВНІ ВІТРИЛА

Перервали це затишшя козельчани. Новообраний голова відділення Михайло Гриценко за домовленістю з керівництвом Козелецької районної влади прекрасне Свято Преображення Господнього вирішили зустріти на Десні.

Тож дружна компанія членів Козелецького відділення щиро зустрічала автобус з представниками Козелеччини біля самого трапа річкового корабля-красеня "Карпати". Очолили команду гостей з Козельця голова райдержадміністрації Володимир Швед, перший заступник голови РДА Юрій Заславський та заступник голови Віра Жидкова, в.о. голови райради Катерина Биковець та ще півтора десятка сільських голів і голів громад, підприємців району. Ясна річ, найактивнішу участь у акції взяли й представники нашої

земляцької громади Тетяна Літошко, Ольга Божок, Володимир Йовенко, Надія та Леонід Кольцови та інші. Окрасою товариства був і ушлявлений

корабля на чолі з капітаном і трісті музики.

Впродовж майже двогодинного запливу по Дніпру на верхній палубі корабля точилися щирі і дружні розмови земляків від обговорення поточної ситуації в державі до урожайності на полях, програми розвитку місцевої інфраструктури та можливої взаємодопомоги козельчан і киян у розв'язанні питань сьогодення.

Особливо піднесений був заплив на рідну Десну, пошук місця швартування та розмірений відпочинок на гарячих піщаних берегах. Була і рідна придеснянська пісня, і козацький куліш, і, звичайно ж, серпневі яблука з свіжовикачаним медом.

двократний олімпійський чемпіон з веслування Олександр Шапаренко. На палубі гостей зустрічали команда

Юлія АБАЛМАСОВА
Фото автора

Наша молодь

Липневого спекотного дня відбувся 15-й Свято-Миколаївський ярмарок у Коропі. Для місцевих жителів це свято стало візитною карткою району. Таким воно стало віднині й для нас.

ярмаркувала

Завдяки запрошенню виконуючого обов'язки голови Коропської районної державної адміністрації, члена Чернігівського земляцтва Віктора Кузуба, делегація молодіжного відділення мала нагоду особисто побачити та відчутти атмосферу цього дійства. У складі делегації були Валерій Демченко, Ольга Жадько, Тетяна Антоненко, Алла Борисова, Таня Новобранець, Микола Борисов і Світлана Татаренко.

Захід розпочався хресною ходою селищем та освяченням ярмарку, після чого селищний голова Віктор Журавель привітав всіх місцевих жителів та гостей Коропщини. Також до привітань долучились народний депутат України Анатолій Євлахов, перший заступник голови обласної ради Валентин Мельничук, в. о. голови райдерж-

адміністрації Віктор Кузуб, голова районної ради Михайло Мазуренко, представники Коропського регіонального відділення товариства "Чернігівське земляцтво" Володимир Буглак, його заступник Анто-

ніна Гавриленко, Анатолій Карацуба, інші почесні гості Коропа.

Після офіційних промов та привітань розпочався надзвичайно захоплюючий костюмований парад громад сіл та селищ району, які надзвичайно талановито продемонстрували традиції та особливості свого району. Кращі виступи були відзначені грамотами та призами. З піднесеним настроєм всі присутні продовжили святкування в традиційних зелених куренях, де господарі пригостили ярмаркувальників смачними домашніми стравами: пропонували різноманітні млинці, рибу, шашлики, вареники з вишнями та інші ласощі.

Було представлено й "Містечко майстрів", де місцеві умільці показали власні вироби. А гості мали нагоду поспілкуватися та придбати роботи й сувеніри з перших рук.

Вечері на нас чекала не менш насичена та цікава програма. Розважали публіку зі

сцени чернігівський поп-гурт сучасної пісні "Фортуна", заслужений артист України акордеоніст Віктор Кожан та відомі київські фольк-рокгурти "Гонта" і "KOZAK SYSTEM", для найстійкіших до ранку лунала дискотека від ді-джея Urbana.

Та на цьому знайомство з Коропщиною не завершилося.

Цими вихідними представники молодіжного відділення побували у Мезинському археологічному науково-дослідному музеї ім. В.С. Куриленка.

Багатий Коропський район пам'ятками історії та культури. Серед них храми (найвизначнішою пам'яткою є Іллінська церква-фортеця у Коропі – єдина на Лівобережжі України), палац Рум'янцева-

Задунайського у Вишеньках, усапальня В. Богданівської-Попової у Шабалинові, Рихлівський Свято-Миколаївський монастир, древнє село Оболоння, с. Радичев (на думку деяких істориків, засноване на місці древнього міста), старе городище с. Райгородок, селище Понорниця (відоме династіями гончарів та цілющим "синім колодязем"), історичні й природні пам'ятки Мезинського національного природного парку, Мезинський народний археологічний музей, Коропський регіональний історико-археологічний музей, меморіальний музей Миколи Кибальчича у Коропі. Крім того, на Коропщині багато справді чудових куточків природи, де душа і порадіє, й відпочине.

Під час цієї подорожі ми збагатились знаннями про рідний Чернігівський край, звичаї та традиції Коропського району.

Валерій ДЕМЧЕНКО
Ольга ЖАДЬКО

країни. В ту ж Польщу, Чехію, Словаччину, інколи в Швейцарію та Німеччину чи й за океан. Пройшовши зовнішнє опитування, їдуть на платне навчання, бо там легше вступити. А там інший рівень життя, на порядок вищий за наш. От і здобувають знання в іноземлях, а далі шукають притулку далеко від України. Таким чином активне покоління розчиняється серед

їх колег біологів Валентину Смалю та Володимира Суховеєва. А скільки слави Україні здобувають у світах професори, заслужені діячі мистецтва Людмила Костенко та Людмила Шумська! Це їх хор "Світич" перемагає на світових фестивалях і конкурсах.

– Олександр Григоровичу, щойно завершилися вступні випробування, розпочинається черговий навчальний рік...

– Було жарко всім. Мабуть, ми опинилися на самому демографічному дні. Але, що б там не було, рівень прийому нових студентів залишився як у минулому році. Нашим викладачам довелося поїздити по

⇐1

ВІРЮ В МАЙБУТНЄ

**– Як на мене, безкі-
нечні реформи в галузі
освіти, що тривають ось
уже чверть століття, на-
решті мають завершити-
ся чіткою програмою –
адже донині ми не знає-
мо, яку державу будую-
мо, на якому місці в ній
мають стояти освіта й
культура, той духовний
комплекс, на якому базу-
ється світова цивілізація.**

– Що стосується вищої освіти, то тут уже маємо певні успіхи. І те, що в світі ще існує недовіра до наших вітчизняних дипломів, ще не значить, що українські фахівці не мають достатніх конкурентних знань – скоріше це такий собі снобізм чиновників. Адже маємо талановитих дітей, які з успіхом беруть участь в різних міжнародних конкурсах і часто-густо перемагають. Як і тих спеціалістів, що утвердилися в найпрестижніших світових фірмах. На жаль, не все навіть з регламентованого законодавством виконується на місцях.

Зневіра в завтрашньому дні, збіднення переважної частини людей породили скорочення населення. Ще ніби вчора Україна мала 52 мільйони громадян, а нині, без масштабної війни чи Голодомору, маємо 46. То для кого ж ми будемо державу? А тим часом до вузів вступає все менше вчорашніх школярів. А тут постає інша пекуча проблема: все більше молоді їде навчатися в європейські

інших народів. То хто ж тоді підіпрє молодим плечем мільйони ветеранів, хто підніматиме авторитет нації? А тим часом ми самі себе принижуюмо, виховуємо у свідомості почуття меншовартості. Тут не потрібна мітинговість – має бути державна аналітика, яка б служила розбудові України, а не власного маєтку.

– Тим більше, що у нас є багато розумних наставників, які мислять масштабно, дають молоді ґрунтовні знання.

– Ми справді гордимось такими. Скажімо, в нашому вузі трудяться першокласні доктори та кандидати наук, що не поступаються столичним. Так, серед гуманітаріїв варто відзначити докторів наук Надію Бойко, Олександра Ковальчука, Сергія Лип'яку, Григорія Самойленка, єдиних в області докторів політології Олександра Бойка та Фелікса Барановського,

школах та освітянських службах, агітували, надавали факультативну допомогу. Допекла й проблема вибору вузу. Випускники складають іспити відразу в кілька вузів, батьки віддають дітей будь-куди, аби тільки навчання було безкоштовним. От і виникає шарпанина з вибором. Як на мене, варто було б надавати дітям право вибору в два вузи, тоді буде цілеспрямований шлях до знань.

– А ще й матеріальний стан не ідеальний...

Не без цього. Особливо з розрахунками за комунальні послуги. Якщо з виплатою зарплатні викладачам усе гаразд, то на обслуговування великого комплексу впродовж літа держава не дала ні копійки. Що буде з настанням холодів, невідомо. А треба ж і техніку оновлювати, і поточні ремонти робити. Добре, що знаходяться меценати, які підтримують наш колектив. Це й Фонд "Україна" нашого славного Леоніда Кучми, і столичне Чернігівське земляцтво, і місцевий Фонд "Ніжен". Останнім часом допомагає й міська влада – так, на одяг для "Світича" переказала кошти.

Словом, як би там не було, але я вірю в майбутнє.

Вів розмову
Леонід ГОРЛАЧ

На яблучного Спаса голова та заступник голови Бобровицького відділення Чернігівського земляцтва в Києві Андрій Пінчук та Василь Заболотний разом зі своїми земляками святкували День села Марківці. Свято видалося колоритне і тепле, як і сам літній день. А його девізом стали слова: "Моє село! Я в нім живу, я в нім працюю і творю".

Люблю тебе, рідне село!

Як відзначив хтось із виступаючих, на кожному Дні села у сільського голови Тетяни Сугоняко є нагода похвалитися здобутками Марковецької громади. Не стало винятком і цього річне святкування.

Марківчани завжди раді бачити в селі Андрія Пінчука та Василя Заболотного, які постійно тримають руку на пульсі життя сільської громади. Не тільки словами, а й ділами доводять, що їм не байдужа доля малої батьківщини. Ось і цього серпневого дня багато вдячних слів лунало на адресу Андрія Пінчука. Крім того, йому вручили коровай, подяку від сільської ради, квіти і скромний подарунок. Чим же він заслужив таку увагу до себе? Дякуючи ініціативі та великій організаторській роботі, проведений Андрієм Михайловичем, в Марківцях був виконаний капітальний ремонт на вулицях Першотравневій та Незалежності, площі села та заасфальтований шкільний майданчик. А вже за рахунок коштів сільського бюджету та грошей, зібраних мешканцями вулиці, зробили ямковий ремонт вулиці Калинової. Добре відомо, що покласти асфальт справа не із дешевих. Так от, для того, щоб здійснити задумане, Андрію Пінчуку прийшлося і вдалося знайти 15 спонсорів із різних областей України і самому долучитися до їх числа.

Свято зібрало багато гостей, в залі не було вільних місць. Вітали марківчан з Днем села депутат Бобровицької районної ради Юрій Кулик, Андрій Пінчук та Василь Заболотний, заступник генерального директора ТОВ "Земля і воля" Володимир Ляховенко, директор Марко-

вецької ЗОШ І-ІІІ ст. Галина Шевченко, завідувач Марковецьким дитячим садком "Казка" Ольга Курна, директор Марковецького СБК Леся Вихор. Запросили на День села і Михайла Ключея, влас-

Яскраво продемонстрували марківчани свій творчий потенціал і в концертній програмі, яку підготували місцеві учасники художньої самодіяльності, школярі.

Багато чудових українських пісень прозвучало у виконанні фольклорного ансамблю "Марківчанка" (художній керівник Галина Трегуб). Колектив, який об'єднав справжніх любителів і патріотів української народної і авторської пісні, незмінний учасник сільських масових заходів. Люблять та вміють гарно співати і молоді працівники дитячого садка "Казка". Добре підготувався до виступу і справив якнайкраще враження вокальний шкільний ансамбль дівчат. Побажала показати в святковій програмі свій танок киянка Аня Онищенко. Гуморески читала Ольга Магденко.

Почесним гостям, учасникам концерту, народним умільцям вручали подяки, подарунки, квіти. Фінансову допомогу для проведення свята надало ФГ "Ольга Аллін" (голова правління Ольга Бахмутова) та Андрій Пінчук.

На святкуванні Дня села в залі та біля Будинку культури було радісно бачити багато дітей. До слова, з початку року Марковецька громада поповнилася на 11 маленьких жителів (в минулому році станом на цей же період – на 4). Для дітлахів перед Будинком культури розмістили батут.

В ролі ведучої святкового дійства виступила сільський голова Тетяна Сугоняко.

Що ж, якщо гуртом і дружно трудитися, то, як кажуть, і гори можна звернути. Саме за таким принципом живе і працює Марковецька громада.

Людмила ХВОЯ

ника компанії-підприємця ТОВ "Укрбуд-забудова", спеціалісти якої виконували капітальний ремонт дорожнього покриття. Частий гість в Марківцях відомий поет-пісняр Олександр Демиденко. Олександр Степанович вийшов на сцену під звуки написаного ним Гімну села.

В тому, що марківчани не тільки гарні господарі та працьовиті люди, а ще й творчо обдаровані особистості, можна було пересвідчитись, тільки переступивши поріг залу сільського Будинку культури. Тут розмістилася виставка робіт народних умільців. На рушнику, до вишивання якого приклали руки багато місцевих майстринь, чекали на вручення запашні короваї. Їх для почесних гостей спекла завідувача сільською бібліотекою Тетяна Берегун.

Його довге,

Цієї осені минає п'ять років відтоді, коли відішов від нас відомий поет і громадський діяч Станіслав Реп'ях. Крім численних книг, залишив він нащадкам і величний Гімн Чернігівського земляцтва. Цією величальною завершуються щорічні загальні збори нашої авторитетної патріотичної організації. А мені захотілося згадати про часи нашої далекої молодості...

КОРОТКЕ ЖИТТЯ

Мій політ за межі майданчика вслід за волейбольним м'ячем тривав лише долю секунди, але я встиг розгледіти вольове, трохи насмішувате обличчя того, хто, спружинившись на одній нозі, злетів вище сітки і блискавичним ударом послав круглу кулю суперникам. Удар був надто потужний, щоб я зміг щось вдіяти.

А після першого тайму Костя Овсієнко, ідеолог Чернігівського промислового обкому комсомолу, завзятий спортсмен і капітан команди, познайомив мене з гравцем збірної газети "Комсомолец Чернігівщини" Славою Реп'яхом. Пам'ятаю, очолював її сам редактор Борис Іваненко, а членами команди були Саша Скорина, Борис Наріжний, Сергій Уманець, наче б то був і Ілля Бердник, і такі точно художник газети Володимир Ємець. За нашу збірну грали Володимир Половець, Віктор Демченко, а також колеги з обкому сільської комсомолії – Валентин Сич, Володя Нестеренко, Володя Синиця, Михайло Ткаченко. Хто переміг, уже й не згадаю. Було це в далекому 1963 році...

Слава був журналістом від Бога, а його громадянська позиція не сприймала проявів несправедливості, безгосподарності і нехлустства. Добрий душею, товариський, тонкий лірик і знавець сільського життя, він завжди до тонкощів розбирався в матеріалах, і тоді народжувалися сюжети, що надихали юнь на нові звершення. Мене теж часто запитував: "Мишко, а як там поживає твій Атюшівський голова колгоспу, орденоносець Іван Филипець? Чи й досі змагається з Боровиком із Свердловки?"

Донині в пам'ятку одна поїздка з Городні до Чернігова. Станіслав привозив групу письменників з різних республік, я був у відрядженні. Після виступу на

обозному заводі він запросив мене повертатися додому їхнім автобусом. Як тільки рушили, він почав підбивати ко-

лег співати свої національні пісні та й завів прекрасним тенором українську. Загодом хтось запропонував складати експромтом куплети, відштовхуючись від запропонованого слова в кінці рядка. Особливо добре виходило це в одного з киян. Коли за вікном автобуса вже промайнули старожитності Седнева, черга запропонувати слово дійшла до мене, і я бовкнув: "Шурф". Киянин покліпав очима, почухав потилицю й надовго замовк. Мені стало ніяково. Виручив Славо. Він доброзичливо розтлумачив, що то звичайна яма для

якогось дослідження, і тоді куплети полилися рясним дощем.

Інколи ми зустрічалися на так званих "хлоп'ятниках" у гуртожитку, проте Славо, як і я, будучи жонатими, довго не засиджувалися. А свою дружину він кохав по-справньому. Ще у Вінниці у нього з'явилися рядки:

*Усміхаюсь вранішньому сонцю.
Ніжать серце далі голубі.
І мені здається, люба Томцю,
Що в цю мить всміхаюся тобі.*

Потім я по самі вуха поринув у проблеми будівництва "світлого майбутнього" в Чернігові, працюючи в органах місцевого самоврядування, а Станіслав Панасович творив сам і виховував творців слова, очоливши на довгі роки обласну організацію Спілки письменників України. Зовсім близькими друзями ми так і не стали, інколи перекидаючись словом на офіційних зустрічах. Доленосною для мене стала зустріч із ним лише тоді, як нас обсіли болячки.

– Мишко, а чого тебе тут носить? – запитав мене Славо на подвір'ї обласної лікарні. – Це я давно обжив тут не один кабінет: то гіпертонія, то глаукома, то діабет.

– Так і мене щойно виписали, – кажу йому й розповідаю з гумором.

Слава розсміявся:

– Пам'ятаю твої виступи в пресі, на радіо й телебаченні на захист природи, але не знав, що ти ще й гуморист. Таке треба друкувати. Може, в тебе щось є, то приходь почитаємо.

Після того я зачастив до нього на квартиру по вул. Щорса, 37-а. А незабаром вийшла моя перша книжка "Чи вам зачасничить?" Книжку "Дудів одуд над болотом" він редагував мені вже перебуваючи в обласній лікарні, палату якої перетворив на робочий кабінет. Лікарі навіть часом лялися, бо до нього завжди була черга. Його навідували не тільки друзі з Чернігівщини, а й із столиці та інших міст України, на благо якої працював усе життя. Трудоголік, якому забракло часу навіть на завершення підготовки рукопису власних пісень.

Людина сильної волі, але в той же час душевно вразливий і глибоко ранимий, він реагував на кожен прояв насильства, несправедливості, емоційно реагував на кожен епізод з життя друзів, знайомих. І в хоспісі, де я навідував його до останніх днів, він вже остаточно втратив віру в тогодення.

Зате слово його завжди буде стверджувати віру в майбутнє народу, України.

Михайло СУШКО
Чернігів

Пам'яті Олега Міхнюка

Народився Олег Іванович 27 жовтня 1965 року в селищі Мала Дівича Прилуцького району. У 1982 році вступив до Київського політехнічного інституту, після закінчення першого курсу 1983 року був призваний до лав Збройних Сил і направлений до Республіки Афганістан.

У період з 1983 по 1985 рік старший сержант Міхнюк служив у складі 56-ї окремої десантно-штурмової бригади, брав участь у багатьох операціях, був двічі поранений, але, незважаючи на жодні обставини, після лікування завжди повертався до своєї частини і з честю продовжував виконувати військовий обов'язок. За мужність і героїзм Олег Міхнюк нагороджений двома орденами Червоної Зірки і медаллю "За відвагу".

Після звільнення з лав Збройних Сил активно включився в роботу із захисту ветеранів та інвалідів війни, членів сімей загиблих учасників бойових дій. У 1989 році був одним з ініціаторів і безпосереднім учасником створення Української Спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів). У 1990–1991 роках – комсорг Центру реабілітації для воїнів-інтернаціоналістів "Лісова поляна", з 1991 року – начальник медико-соціального відділу УСВА, був ініціатором створення Всеукраїнського дитячого патріотичного об'єднання "Майбутнє України". У 1998 році Олег Міхнюк призначений заступником голови УСВА з питань медико-соціальної реабілітації і військово-патріотичного виховання молоді. Був одним із організаторів створення групи воїнів-інтернаціоналістів в Чернігівському земляцтві в Києві.

20 серпня 2017-го минуло три роки, як героїчно під Луганськом, захищаючи незалежність і суверенітет нашої країни, загинув наш земляк Олег Іванович Міхнюк.

Олег Іванович з перших днів брав активну участь у подіях Євромайдану 2013–2014 років у Києві, був командиром восьмої "афганської" сотні самооборони Майдану.

Олег Іванович разом з бойовими товаришами відпрацьовував шляхи співробітництва з органами виконавчої влади щодо виконання Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" стосовно ветеранів війни і сімей загиблих, вдосконалення системи, що забезпечує лікування, зміцнення фізичного і морально-психологічного стану ветеранів війни і сімей загиблих, підвищення їх соціальної активності, надання всебічної моральної і матеріальної підтримки ветеранам війни, членам сімей загиблих.

Талановитий організатор, він постійно проводив велику роботу з виховання молоді на патріотичних, історичних і бойових традиціях українського народу.

Олег Іванович з перших днів брав активну участь у подіях Євромайдану 2013–2014 років у Києві, був командиром восьмої "афганської" сотні самообо-

рони Майдану. Маючи бойовий досвід, багато зусиль доклав до організації, підготовки й навчання бійців, які беруть участь в антитерористичній операції на сході країни.

Він був одним із перших добровольців і брав активну участь у боях за відстоювання суверенітету й цілісності нашої держави.

Олег Іванович Міхнюк за особисту відвагу і значні досягнення в соціальному захисті ветеранів та інвалідів війни, членів сімей загиблих учасників бойових дій нагороджений орденами "За мужність" всіх ступенів, міністром оборони України був відзначений іменною вогнепальною зброєю. Вперше в історії роботи Чернігівського земляцтва посмертно був нагороджений

Почесним знаком Чернігівського земляцтва. За виняткову мужність, героїзм і самопожертву, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, вірність військовій присязі Указом Президента України №494/2015 від 21 серпня 2015 року удостоєний посмертно високого звання Герой України.

Звитяга, мужність і героїзм нашого славетного земляка упродовж всього його короткого життя залишаться для нас яскравим прикладом самовідданого служіння Батьківщині, українському народові в ім'я миру і збереження України.

У цей пам'ятний день рідні, воїни-інтернаціоналісти, учасники антитерористичної операції, волонтери, друзі, земляки поклали квіти до могили герою на Лук'янівському військовому кладовищі.

Сергій КУДІН

Людина не з легенди

Нещодавно наш уславлений земляк Микола Компанець відзначив своє 80-річчя. Відзначив не в широкому галасливому загалі, а в тиші лікарняної палати під добрим доглядом вірної дружини. Що ж, за плечима десятки напружених літ праці, боротьби за народне щастя, бо Микола Прокопович завжди був справжнім творцем

української державності, а відтак і найріднішої Сіверської сторони.

Свого часу наш незабутній письменник Віктор Кава, який також працював у газеті "Отчий поріг", якому, до речі, на зачині цього року теж би було вісімдесят, з великою любов'ю буквально на одному подиху написав про свого земляка дивовижно теплу книгу "Людина живе любов'ю".

Від редакції: доки верстався цей номер, стало відомо, що Микола Компанець відійшов у засвіти. Вічна пам'ять цій напрочуд світлій, добрій людині!

СЛОВО про мого друга

Я познайомився з Миколою Прокоповичем Компанцем порівняно недавно – коли писав нарис, присвячений його ювілею. Скажу з приємністю, що в Чернігівському земляцтві багато славних людей: від учителя – до міністра, від лікаря, робітника – до видатного письменника чи художника, знаменитого на весь світ академіка. Микола Компанець – також неординарна особистість: пройшов шлях від головного інженера колгоспу до міністра. А в роки незалежності його одностайно обрали президентом престижної, впливової Української зернової асоціації, яка зробила так багато для нашої держави, вивела Україну на міжнародні зернові ринки й успішно працює на них. Весь цей шлях сирота змалечку пройшов чесно, без якоїсь підтримки багатих родичів або покровителів, піднявся так високо службовими сходами завдяки величезній працездатності, природному таланту, невгамовному пошуку нових шляхів для покращення діяльності підприємств, міністерств, які він очолював. І високі посадовці, і державні керівники, а особливо трудові колективи, нинішні колеги знали й цінують його ще й за такі чудові риси: безмежну відданість дорученій справі, щире прагнення зробити добро людям, непідробну щирість, сердечність, душевність...

Мені не раз доводилося спілкуватись з людьми, які зазнали злигоднів у дитинстві й юності, в тому числі у роки воєнного лихоліття. На прикрість, деякі

з них, як точно висловився мій незабутній друг, письменник Анатолій Давидов, "були й лишилися назавжди безпризорниками", тобто, оті риси, які в деяких людей виховали роки за будь-яку ціну, гребти до себе все, що погано лежить, жадоба до накопичення, що іноді

доходить до абсурду не полишили їх вже й тоді, коли вони стали самодостатніми людьми. Зовсім не такий Микола Прокопович Компанець. Вже при першій зустрічі мене, письменника, знавця людської психології просто вразили його природна інтелігентність, теплота очей, які так і випромінювали непідробну приязнь, м'який щирий голос. І ще я запомітив одну деталь: щойно хтось телефонував у справі, Микола Прокопович весь поринав у її суть, хутко орієнтувався у ситуації і чітко вів розмову. І щоразу, коли було чути голос його співрозмовника,

той згоджувався з аргументами Миколи Прокоповича. Це свідчить і про високий професіоналізм та вміння контактувати з людьми, і про вірність справі, якій служить.

Згодом мені доводилося розмовляти про особистість Компанця з його друзями, товаришами різного рангу, з колегами, земляками, і всі одностайно відзначали, що це – справжня людина. Певен, що цілком справедливе і слово народного депутата України Івана Степановича Плюща, тепло мовлене на ювілеї Миколи Прокоповича:

– Миколо, друже, пізнавши стільки поневірянь в дитинстві та юності, ти не озлобився, не зачерствів душею, а згодом, ставши на ноги, всі свої сили віддав і віддаєш добротворчості. Ти людина великого чулого серця, невгамовно дбаєш, щоб твоя діяльність помагала жити людям краще. Хай твое добром зігріте серце вік не прохолоне, – додав тепложартівливо. – Якби тебе не було, треба було б тебе вигадати...

Ось таке моє коротеньке слово про унікального українця, якого доля послала нашій багатостраждальній Батьківщині. Я вірю, що з такими людьми – а їх немало на нашому багатому чарівному терені – Україна врешті заживе заможно, спокійно і, як сказав Тарас Шевченко, будуть: "... у селах у веселіх і люди веселі"... І не тільки в селах.

Віктор КАВА
Фото Ганни СКРИПКИ

Цього року Україна відзначила 80-ті роковини "Великого терору". За цей період на території УРСР, за оцінками істориків, було засуджено 198918 осіб, з яких близько двох третин – до розстрілу. Решту було відправлено до в'язниць та таборів (інші заходи покарання охоплювали менше 1%, звільнено було тільки 0,3%).

За задумом Й. Сталіна масові репресивні операції у 1937–1938 рр. мали завершити двадцятилітню боротьбу з

"соціально-ворожими елементами", упокорити населення шляхом масового терору, утвердити авторитарний стиль керівництва. Підставою для розгортання терору була теза Й. Сталіна про загострення класової боротьби в міру успіхів соціалістичного будівництва.

Офіційно початком "Великого терору" став оперативний наказ НКВД СРСР № 00447 "Про репресування колишніх кукурлів, карних злочинців та інших антирадянських елементів" від 30 липня 1937 р., затверджений політбюро ЦК ВКП(б) 31 липня 1937 р. Тож в ці дні ми згадуємо кожного, хто став жертвою сталінського режиму, був ув'язнений у концта-

борах або засланий у далекі холодні землі. Мільйони людей рішенням сталінської влади було, без будь-яких

підстав, оголошено "ворогами народу". Репресованими ставали селяни, інтелігенція, патріоти своєї Батьківщини. До ув'язнених якнайширше

ПАМ'ЯТТЮ реабілітовані

застосовувалися катування, вироки до розстрілу, що не підлягали оскарженню, виносилися вони найчастіше без будь-якого суду й негайно приводились до виконання.

У Любецькій ЗОШ І–ІІІ ступенів, спільно з історико-археологічним музейним комплексом "Древній Любеч", було проведено годину-реквієм "Пам'яттю реабілітовані". Метою цього заходу було вшанування пам'яті жертв політичних репресій, повернення уваги громадськості до трагічних подій в

історії України, відродження національної пам'яті, утвердження нетерпимості до будь-яких проявів насильства проти людства.

Захід проводився у формі конференції. Присутні були учні, учителі школи та громадськість селища. Першим виступав заступник директора з наукової роботи історико-археологічного музейного комплексу "Древній Любеч" Євген Пилипенко. У його виступі розповідалося про масовий терор на території колишнього СРСР, межі його поширення та головні його прояви.

Потім учні 10 класу Любецької ЗОШ І–ІІІ ступенів мовили про найбільші поховання жертв сталінського терору на території сучасної України.

Найвідоміші місця поховання закатованих патріотів на Україні – це Биківня (Київська область), Хмельницький, Донецьк, Вінниця, Халлявин (Чернігівська область). Загалом було розказано про десять місць поховання, але насправді їх набагато більше. Учасники переглянули відео та презентацію, де були представлені розповіді краєзнавців, історичні, архівні документи та фотоматеріали про добу "Великого терору".

Під час заходу була запалена свічка пам'яті та на карті України чорними квітами позначено ці

страшні для кожного свідомого українця місця.

Цікавим був виступ, присвячений "Розстріляному відродженню". Святкуючи 20 річницю "Великого Жовтня", більшовики знищили найкращу частину мистецької інтелігенції України. Зараз страшно уявити, що таке масове людське жертвоприношення взагалі можливе. Серед названих імен був і виходець із Любеча Василь Седляр – художник-"бойчукіст".

Таких заходів повинно проводитися як можна більше, адже вони допомагають донести до людей історію нашої країни, без якої українці не зможуть збудувати власне майбутнє. Тож наш обов'язок пам'ятати про ці події, передавати нащадкам правду про наше минуле.

Владислав ПИЛИПЕНКО,
учень 11 класу
Любецької ЗОШ І–ІІІ ст.

Недавно громадськість України відзначила 100-річчя від дня народження відомого поета, краєзнавця Олексія Ющенка.

“ПОЇЗДКИ, ЯК СВЯТА ДУШІ...”

З Олексієм Яковичем я багато разів зустрічався – на Чернігівщині, в Києві і навіть у далекій Чувашії. Не ображу нікого з живих чи пам'яті тих, кого вже немає, коли скажу, що такого ентузіаста мандрів, як Олексія Ющенка, зустрічати не доводилося. І найчастіше манили його дороги Чернігівщини. Певна річ, тут відіграло роль і те, що до Чернігова від Києва майже рукою подати. Але головним було прагнення ступити в сліди своєї юності. А згадати Олексія Яковича мав що.

Важко просто перелічити місця нашого благословенного Придесення, Присеймів'я, приудайських долин і пагорбів, яких би не привітало пильне поетове око. У Сокиринцях у травні 1941 він побував на відзначенні ювілею Остапа Вересая. Пишучи про це, згадав принагідно іменитих гостей того свята Павла Тичину та професора, відомого знавця народної творчості Юрія Соколова. Ще довоєнного 1940-го на курсах молодих письменників познайомився з урожденцем Чернігівщини драматургом Іваном Кочергою. А як Олексія Яковича натхненно описував перебування Максима Рильського в Острі влітку 1932 року у родичів дружини професора Дмитра Балацького Агнеси Розанової! Пізніше О. Ющенко неодноразово відвідував Остер. Тому свідком був і автор цих рядків, який часто фіксував деталі подібних поїздок не лише у журналістському блокноті, але і на фотоплівку. Збереглася зокрема світлина, коли в рамках днів чуваської літератури на Чернігівщині зустрілися в Острі керівник делегації чуваських письменників Микола Дедушкін, Герой Радянського Союзу Юрій Збанацький та Олексія Ющенко. Здається, я так і не презентував цієї світлини Олексію Яковичу. А він ретельно зберігав зафіксовані фотографії миті своїх відвідин рідних місць. 14 січня 1999 року газета "Літературна Україна" опублікувала його спогад з нагоди 62-ої річниці від дня народження Євгена Гуцала "Нас поріднила ніжинська альма-матер". Матеріал супроводжується двома фото – 1958 та 1993 років. На першому – київські поети Павло Усенко та Олексія

Ющенко сфотографовані з тоді ще студентом Євгеном Гуцалом, а на другому, яке увічнило один з моментів святкування 1000-ліття Ніжина, зафіксовані Володимир Мордань, Євген Гуцало, Леонід Горлач, Олексія Ющенко та декан філології Ніжинського педінституту Григорій Самойленко. Якщо вже зайшла мова про Ніжин, то не можна не згадати 18 лютого 1997-го, коли Олексія Ющенко знімав біле покривало з меморіальної

дошки, присвяченої випускнику вузу 1937 року Юрію Збанацькому...

Здавалося б, меморіальні дошки тільки й того, що нагадують про видатних людей. Але ні. Із цілої галереї їх на приміщенні тепер уже Ніжинського університету імені Миколи Гоголя можна познайомитися з цікавою сторінкою історії вузу. Зверніть увагу: на присвяченій Євгену Гребінці йдеться про те, що письменник вчився тут з 1825 по 1831 рік в гімназії вищих наук. А ось байкар Леонід Глібов здобував тут освіту протягом 1849–1855 років у лицей. Так само, як і дещо згодом, білоруський поет Францішек Богушевич. А ось академік Микола Державін та член-кореспондент Академії наук колишнього СРСР Володимир Резанов вчилися тут (а останній і викладав) уже в історико-філологічному інституті.

Десять разів упродовж 1977–1996 років проходило на Чернігівщині свято "Чуття єдиної родини", на яке приїздили представники літератур колишнього Радянського Союзу, а потім – уже незалежних держав. Учасником цього свята 1978 та 1981 років був і Олексія Ющенко.

Однак, якими б регулярними не були

відвідини Чернігівщини Олексієм Ющенко, їх було недосить для нього. Бо він хотів бути буквально в курсі усіх справ у милому серцю регіоні. У якому до того ж було немало людей, яких він поважав, з якими мав ділові контакти. Не вважаю, що серед останніх відігравали помітну роль скромні журналісти обласної молодіжної газети, але й байдужим до них Олексія Яковича не був. Він не забував вітати редакцію "Комсомольського гарту"

зі святами, звертався з проханнями щодо інформації, яка з'являлася на сторінках молодіжки. На початку 1971-го він просив у мене надіслати йому примірник газети з матеріалом про ювілей Остапа Вересая, а напередодні 1977-го – два примірники "Комсомольського гарту" від 21 грудня 1976. До речі, за десять днів до цього Олексія Ющенко відвідав Чернігів, де взяв участь у черговій суботі Михайла Коцюбинського, яку проводив музей сонцепоклонника. Але звіт про цей захід молодіжка опублікувала

ще 14 грудня. То що ж зацікавило поета саме в числі від 21 грудня, адже про це конкретно в проханні не сказано? Розгортаємо підшивку "Комсомольського гарту" за 1976 рік. На останній сторінці газети під рубрикою "На здобуття премії імені П. Г. Тичини" опубліковано відгук А. Діденка на поетичну збірку Олексія Ющенка "Слово до друзів". Для тих, кому це невідомо, розкрию невелику редакційну таємницю. Під псевдонімом А. Діденко часом виступав у пресі відомий чернігівський поет Кузьма Журба – добрий знайомий Олексія Яковича. Він позитивно оцінив вірші свого старшого товариша, який таки й став лауреатом престижної літературної премії.

Насамкінець хочу нагадати закінчення згаданої вище статті Олексія Ющенка "Нас поріднила ніжинська альма-матер", у якій йшлося про відвідини рідного вузу ним і Євгеном Гуцалом: "Згадую ті поїздки із щемом, як свята душі...". Думаю, що не лише поїздки до рідних порогів, а й постійні заочні контакти з земляками зігривали душу поета.

Олександр ОЛІЙНИК
Фото Віктора КОШМАЛА

І вічний бій

Чомусь згадувалися рядки Олександра Блока "І вічний бій, нам спокій тільки сниться", доки в затишному залі Ічнянського будинку мистецтв тривало пошанування відомого письменника й кінорежисера Станіслава Маринчика з нагоди поважної дати – 80-річчя від дня народження. Не було урядових корзин квітів, хорових величальних, не було навіть традиційної президії, в якій би поважно возсідали маститі чиновники, зате була родинна атмосфера, щирість слів і вчинків, яку нічим не замінити.

Справді, Станіслав Гаврилович прийшов до цієї дати з вагомими здобутками. В його творчому портфелі романи й повісті з оповіданнями, краєзнавче дослідження "Сузір'я талантів", що витримало вже кілька видань і щоразу поповнюється новими сюжетами, низка цікавих документальних фільмів про видатних земляків, цикли віршів, що були покладені на музику й незмінно користуються успіхом у земляків. Взагалі культурно-мистецьке життя невеликого міста схоже на столичне багатомірне, і серед тих, хто робить все необхідне для цього, багато років лишається ювіляр.

Про це й говорили після перегляду документальної кінострічки, знятої місцевими митцями, що успішно продовжують творити образну історію краю, започатковану ще на половині ХХ століття саме С. Маринчиком, очільники місцевої влади – голова районної ради Григорій Герасименко та міський голова Оксана Андріанова.

Ювіляр намагається робити все, щоб місту було добре, йому до всього є діло, а це вже активна громадянська позиція митця. Через це логічним було нагородження Почесними грамотами, а Почесним громадянином рідного міста він уже давно й заслужено став.

На ювілей прибуло чимало гостей із Києва й Чернігова, навіть США та Москва делегували шанувальників Сіверщини. Від нашого земляцтва приїхали Шевченківський лауреат поет Леонід Горlach, Іван Майдан, Віктор Пабат, Станіслав та Віталій Шевченки, Ольга Штепа. Долучився до них і відомий літературознавець та громадський діяч, директор Національного інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка, Шевченківський лауреат Микола Жулинський. Очололював же деле-

гацію незмінний натхненник подібних духовних десантів на малу батьківщину Микола Вощевський, який і привітав ювіляра:

– Я маю особливу насолоду вітати сьогодні нашого шановного ювіляра від столичного Чернігівського земляцтва. Він із простої селянської родини, але піднісся духом у високе небо української культури. Ми всі пишаємося його здобутками. Своєю творчістю він збагатив українську літературу. Тож хотів би побажати йому творити ще бодай до ста років, хоча тільки сам Бог знає, скільки кому відписати.

Ювіляр намагається робити все, щоб місту було добре, йому до всього є діло, а це вже активна громадянська позиція митця.

Почесна грамота й нагрудний знак нашої громадської організації були гідним фактом визнання заслуг Станіслава Гавриловича в справі пропаганди духовних цінностей.

– Завдяки Станіславу Гавриловичу я відкрив для себе дивну Ічню, – широко признався Микола Жулинський. – Разом із Юрієм Мушкетиком, який, на жаль, через хворобу не зміг сьогодні прибути, побував я на святі міста, навідав хату Маринчика, почув місцевих літераторів і відкрив для себе великого патріота рідного краю.

– Нас єдна півстолітня дружба й спільна робота, – мовив Леонід Горlach. – Якби такі ентузіасти, як Станіслав Маринчик, жили в кожній області,

українська культура ніколи б не занепадала.

Відомий поет і земляк Станіслав Шевченко передав нагороду від Спілок письменників та кінематографістів. А залюблений у малу батьківщину Віталій Шевченко, що створив навіть благодійний Фонд, приємно здивував не тільки ювіляра, вручивши йому іменну марку, виготовлену до ювілею письменника "Укрпоштою"

Голова Чернігівської обласної письменницької організації Ганна Арсенич (Баран) теж привітала ічнянця, визначивши його помітне місце на літературній карті області. Заступник редактора газети "Деснянська правда", очільник Міжнародної академії мистецтв поет Сергій Дзюба теж прибув з черговою нагородою.

Очільники капели бандуристів ім. Л. Ревуцького з Чернігова Раїса та Микола Борщі привітали земляка і словом, і піснею.

Пристрасно прозвучав виступ нашого земляка Віктора Пабата:

– Я дякую долі, що маю можливість спілкуватися з вами. Ви державна людина, якій болить доля України. А ще присутність тут поважних гостей засвідчує повагу не тільки до вас, а й до всієї Ічнянщини. От урожай на полі зібрали й забули до нового. А ваша натхненна праця залишається назавжди.

А ще звучали в залі пісні на вірші С. Маринчика, виступали його криничани, хвилювалася дружина Любов Петрівна. Все було як у добрих людей. І вірилося, що поважний ювіляр ще не раз подивує земляків добрим словом. Бій за прекрасне й добре триває.

Валентин АВДЄЄНКО
Фото Миколи СМІЛИКА

Його шлях у життя почався в невеликому мальовничому селі Петрівка на околиці Прилуччини. Там і зараз стоїть над самим полем стара рідина хата, над якою весною співають жайвори, а жнивної пори підпадьомкають уцілілі під колесами потужних комбайнів новітніх господарів землі перепели. Навіть зовсім знесилений хворобами, він любив приїздити туди в теплу пору, маючи при собі друкарську машинку з папером та торбину сухарів з шматком сала. І вело його туди не тільки бажання втекти від столичної суєти, яку він і так через раннє каліцтво більше спостерігав з затишного помешкання, по вінця забитого книгами, скільки туга за далеким дитинством, бажання набратися життєдайних творчих сил для роботи над новими рукописами. І вони виростили на його столі, як пшениця на сусідньому полі. І нехитре сільське життя з його безвихіддю, нахабністю новітніх скоробагачків та смиренністю беззахисних селянок оживало на сторінках повістей "До тебе, батьку" та "Серце моє в колючому дроті". А ті ж герої жили поруч, може, дехто і впізнавав себе та, відчуваючи власне

безсилля перед Словом, чимдуж обходили хату письменника десятою дорогою.

Та Віталій Кирилович був не тіль-

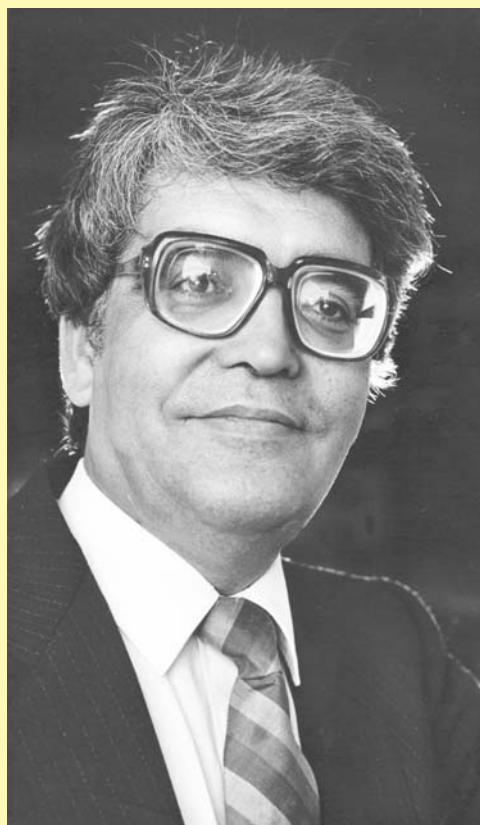
майже два десятки літераторів полетіли туди, аби позустрічатися з земляками, відчути дух знаменитого Зеленого Клину, левову частку населення якого склали українські переселенці. Та доки ми гримі-

краю, і в Спаську, і на наїженому ракетами проти сусідньої Японії Руському острові. І скрізь серед перших був Віталій Коваль. Вперто накульгуючи, він протоптувався через очерети над озером Ханко, долав шторм-трап мотобота, здирився на сопки. Бо йому так хотілося відчути там український дух.

Його життєвий шлях не відзначався особливими закрутами. Школа в селі, столичний Шевченків університет, праця в газеті "Літературна Україна", в апараті Київської письменницької організації. І скрізь – наполеглива творча робота. Десятки критичних статей в періодиці, які викликали дискусії, згодом реалістичні повісті. Та передусім – його скрупульозне новаторське дослідження творчості видатного сучасника Олесь Гончара "Собор і навколо собору", яке поки що ніхто не перевершив. Саме за нього так полюбив нашого земляка скупий на похвали Олесь Терентійович.

Приязний до друзів, Віталій Коваль завжди був оточений ними. В його квартирі можна було зустріти не тільки закадичних друзів-журналістів та письменників, почути незрівнянний спів Андрія Мельничука із "Сільських вістей", а й самого метра поезії Бориса Олійника, якого не запідозриш в походеньках по чужих хатах. Мабуть, вони знаходили в критикові суголосну душу, свіже судження про нелегкі процеси становлення нової України.

Цієї вересневої пори хтось би подав думку про відзначення ювілею відомого літератора. Але ж у нас, на жаль, не заведено шанувати славних попередників. Та, як би там не було, слово нашого земляка записалося в пам'ять народу.

Цієї вересневої пори наш земляк, відомий критик і прозаїк Віталій Коваль сягнув би свого 80-ліття. На жаль, чутливе до всіляких негараздів – особливо суспільних – серце не витримало напруги ось уже чимало літ тому.

Відданий слову

ли в небі, у Владивосток уже прийшла вказівка першого секретаря крайкому партії: українських рухівців не приймати. Так би воно й бу-

ки анахоретом, затворником. Не забудеться ніколи письменницький десант року 1992-го в Примор'я.

ло, якби не самі наші земляки! Вони горнулися до нас в самому портовому воєнізованому центрі

Його життєвий шлях не відзначався особливими закрутами. Школа в селі, столичний Шевченків університет, праця в газеті "Літературна Україна", в апараті Київської письменницької організації. І скрізь – наполеглива творча робота.

БАБУСЯ ХВЕДОСЬКА

(Закінчення)

Попри своє скептичне ставлення до "лінії партії", мама була досить обережною у своїх висловлюваннях. Бо ж належала до сільської інтелігенції. Працювала обліковцем у колгоспній конторі, де як-неяк слідували за відхиленнями від курсу. До того ж, бабуся нігілізм міг кого завгодно відлякати. Представників влади вона презирливо називала "босьяками". В її чіпкій пам'яті глибоко засіли примовки двадцятих років на кшталт: "Серп і молот – смерть і голод". Навіть самого Леніна могла обізвати "німецьким шпигуном". А ще тоді, коли помер Сталін, і моя мама з подругами-комсомолками гірко плакали (їм здавалося, що життя на цьому скінчилось), моя мудра бабуся перехрестилась на сонце та як відрізала:

– Не плачте, діти. Бог дав, Бог і взяв. Гірше як є не буде, бо гірше вже нікуди...

Здобувши несподівану підтримку, я наполегливо проковую бабуся.

– А он у газеті "Правда" писали...

– То все брешуть. Краще б ту газету "Брехня" назвали.

З усього розмаїття нав'язаної батькові й мамі центральної й республіканської періодики бабуся визнавала лиш "Перець" і нашу районку – "Радянське життя". Слухати, як вона розмовляє з газетою, для мене – одне задоволення. Ось лиш один із її численних монологів: "Чи то не Митьків синок на хвотограхвії? Таки він. Ач пропечатали! Та ще й на конбайні. То хазяїни! І дід його був такий же завзятий. На нього і схожий. Викапаній дід – ач який кругловидий! А це хто? Чи не Явдошка бува? Вона і є. Он пише – Євдокія Миколаївна. Її батько Микола з моїм двоюрідні були. А ми з нею в школу ходили, вчилися "на від-

мінно". Дак вона он вивчилась і в почоті. Грошенята у них водилися, ото й вивчилась. А мене батько не оддав. Аби тоді гроші, може, і я б тепер була вчительша. А так як була наймичка, так нею й помру"...

Тим часом я в'їдливо продовжую полекіку:

– А що, може, й Гагарін у космос не літав?

– Може, й не літав. Усе брешуть. Ну, вони колись добрешуться!

– А он американці на Місяці були.

останньої днини, а коли прийшов його смертний час, мовив: "Сьогодні буду вмирати". Вдягнув білу сорочку, ліг на лаві під іконами і відійшов у вічність.

Дівчиною бабуся служила у Паратіївці в пана Харитоненка. Розказувала, як ходила пішки щотижня додому й назад "аж за двадцять п'ять верстов". Виходила рано вранці й надвечір була вже на місці. "Хіба знайдуться добрі люди й підвезуть трохи на підводі. А так більше своїми двома, босоніж – по дорозі і навпростець. А ввечері ще лишалися сили й до танців".

– А що, може, босьяка й танцювали? – Безцеремонно перериваю її черговий екскурс у далеку минувшину.

– Та ні. Хто це босий танцює? Батько пошили мені добрячі ремінні чоботи. Ото були чоботи! Годов десять відходили. Не те, що тепер. Он на вас хіба не горять черевики? Не настачиш. Мама з батьком тільки на них і працюють.

Я відбиваюсь, як могу:

– Так Ви ж самі казали, що йшли до церкви босоніж, а вже там взувались. Аби ми так носили черевики, то, може, наші років зо двадцять прослужили б.

У її згадках із дореволюційних часів з'являлись то раки, по які "батько їздили на Удай возом, бо нести було несилна", то в'ялена "бобла", якої тепер днем з вогнем не знайдеш, то сите застїлла з німцями, в яких вона куховарила у Катеринославі. Від тих часів не змовка її "Zinger" – німецька швейна машина з ножним приводом, куплена на зароблені в наймах гроші.

При згадці про німців я починаю невдоволено сопіти. Скільки я вже їх у кіно перебачив. А бабуся знов за свое! Відтак допитуюсь:

– Як же вони там очепірились?

– Та що з Вами говорити! Темнота!

Темнота темнотою, а бабуся знала таки напам'ять Шевченків "Кобзар" і "Євангеліє". А ще вірші Пушкіна, Фета, Майкова, Некрасова, які вона опанувала за два роки церковно-приходської школи.

А ще мене зачаровують її спогади – з якогось іншого, нереального світу. Згадувала свого діда, який прослужив двадцять п'ять років у солдатах і, повернувшись до дружини, не впізнав свого старшого сина Степана, бо лишив його у колісці. Прожив дід аж сто п'ять років. Працював до

– А під війну Вам доводилось бачити німців?

– Аякже! Якось іду до вас на хутір шляхом (кладок через Удай тоді ще не було). А їх стоїть на горі ціла згрея. Дивляться в бінокль кудись туди аж за річку (з Холодницьі далеко видно – аж на Ладан, а мо' й на Прилуку).

– Бабусю! Правильно казати не Прилука, а Прилуки. Нас так у школі вчили.

– А я тобі кажу Прилука. Не перебивай, бо забуду, що хотіла сказати. Так от. Чимчикую повз них – що вже буде. Раптом один завертає мене й гукає: "Ком, матка, ком!". Злякалась! Страх Господній! Думаю собі: "Оце ма'ть і прийшов твій Судний День, Хвеню Степанівно. А може, втекти. Та ні, тікати му – точно вб'ють". Ноги поробились як ватяні. Та мушу йти до них. А вони жерготять щось по своєму, сміються. Старший у такому високому картузі (мабуть, ахвицер) простягає мені бінокль і показує – дивись. Я як гляну, а там яропланів летить сила силенна – неба не видно. Та так близько – ніби рукою от-от дістанеш. Я оддала їм той бінокль, а сама як зорвалась і бігом до Палажки. Біжу і кричу: "Ховайтесь у погріб, бо будуть бонбить". То я з переляку. А як оговталась, сама собі й думаю: та на біса здався їм той хутор. Мабуть, на Прилуку, а мо' на Лохвицю чи на Бахмач посунули.

– Фашисти – то були негідники, – кажу я бабусі.

– Не всі вони були, дитино, фашисти й не всі негідники. Були й добрі, й лихі. Так само, як і наші. Люди – як люди. А на війні – як на війні. Накажуть убивати і йдуть убивати. А я, скільки й житиму, дякуватиму їм за те, що завезли дусту. Аби не вони, нас би воші вже досі доїли.

Бабуся не лише цікаво розповідає, а й сама вміє слухати. Ось я читаю їй "Підняту цілину". Слухає залюбки. А сама про своє:

– Гарно написано. Може, в їх там на Дону так і було. А в нас було зовсім не так. За дві корови – в тюрму. Слово накливо скажеш – у Сібір. А вже скільки хазяїнів побито. І яких хазяїнів! А голодовка у тридцять третьому – люди мерли, як мухи, прямо на вулиці...

Отож талант Шолохова вона загалом оцінила, а те, про що там написано, – не дуже. Більше їй до душі припали Нечуй-Левицький з його "Кайдашевою сім'єю" і Остап Вишня. "Зенітку" останнього я знав напам'ять. І часто переказував бабусі.

Довгими зимовими вечорами бабуся читає "Кобзар" і "Євангеліє". Що нового вона там хоче вчитати – не знаю. А то, гляди, засяде писати листа за Урал – дідові Кирилові, нашому родичеві, сім'ю якого занесло в ту далечинь ще в часи Століпінської реформи. Пише з "ятями" і "тв'ордими знаками", над якими я тихо підсміююсь. Затим неквапливо виводить на конверті свою неповторну каліграфію. І летить той лист у далеку далечинь, аж у селище Ташла Оренбурзької області.

А я, саботуючи підготовку до уроків, читаю "прочотну" книжку з готовністю хутко накрити її підручником з історії, хімії чи біології, щоб бабуся ненароком мамі не донесла під настрій. Або кручу-верчу свій "Урал-5". Міню платівку за платівкою. Бабуся

частіше плюється від моєї музики. А тут, дивись, зупинилась у дверях – заслухалась білоруських "Песнярів".

Пісню бабуся любила. Та й сама могла заспівати по-справжньому – від "Ой у лузі калина стояла" до "Врагу не здаймоца наш гордий Варяг". У молоді роки вона навіть у ролі Наталки Полтавки виступала в самодіяльному театрі. А її прийомний син (від діда Науменка, якого "в тюрмі за дві корови доконали"), так той і взагалі був професійним співаком. Співав десь у філармонії. Одного разу й мені довелося його побачити.

Якось, коли я в черговий раз лежав хворий, з високою температурою, у нашій хаті, мов привид, з'явився стрункий, чорнявий чоловік у дороговому костюмі. Погладив мене по гарячій голові й дав мені руб залізний і не з якоюсь там одиничкою, а ювілейний. А потім, пообідавши й погомонівши з бабусею, заспівав на її прохання. Та так, що бабуся потім довго усім розказувала:

– Приїздив Коля. Заспівав як по радіву. Я не змогла втримати сльози.

Літо від літа я таки підростав, хоч бабуся й лякала мене, що не виросту, як погано їстиму. Непомітно промайнуло дитинство й доля занесла мене аж у Білорусію – в училище нафтовиків. Бабуся довгим поглядом провела мене за ворота, перехрестила й приклала хустинку до очей, як я вже махнув їй востаннє. А після перших канікул вона раптом розщедрилась і дала мені у дорогу аж десять карбованців і так сумно, сумно мовила:

– Прощавай, моя дитино, мабуть, уже й не побачу тебе більше.

Дякувати Богу, в мене вистачило совісті й розуму не потратити ту десятку ні на їжу, ні на випивку, ні ще на якісь дрібні речі. Я її дбайливо зберіг, а потім на жіноче свято купив дві хустини – мамі й бабусі. І хоч бабусину вже доношувала мама, в переддень

своєї зустрічі зі Всевишнім вона почувалась щасливою. То було наше останнє побачення.

На похорон я не встиг. Поки добирався з Білорусії, бабусю вже поховали. І от я стою на порозі розгублено. Заплакана мама мені назустріч:

– Не діждала тебе бабусенька. Все питала про тебе сердешна, як помирала.

У хату йти не хотілось, бо там уже не було й ніколи не буде бабусі. Згодом пустився дощ. Тихий такий і теплий. Я підставив обличчя, аби приховати сльози. А потім несподівано із-за хмари визирнуло сонце й за нашим городом, понад шляхом на пів-неба загорілась барвіста райдуга.

І згадалось мені, як ми з бабусею втікали від грози у хату. Не встигли добігти до порога, як з усієї сили увірвав грім і прямо перед нами у яблуню жажнула блискавка. Найбільшу гілля мов відрізло й по всьому двору покотились, покотились ще незрілі яблука. Я тримався за бабусину спідницю і весь тремтів, аж зуби цокотіли. А бабуся Хведоська все хрестилася і молилася: "Пресвята Богородице, царице небесна, спаси і помилуй нас грішних, ізбави нас од усякої біди і напасти".

А як скінчилась гроза, у дворі запахло антонівкою і за городом так само зайнялася велика райдуга. І бабуся сказала, що по ній можна піднятися аж до самого неба. І я радісно зірвавсь з усіх ніг та так і полопотів розмитою стежкою назустріч тій райдузі. А поки біг, вона кудись зникла...

Володимир ГОРБАТЕНКО

ЗОЛОТІ КОПИТА

НОВЕЛА В МАПЮНКАХ

Після втечі від пана почалися в Омелька нові пригоди. Так, що опинився він аж у Кракові, тодішній столиці Польщі.

І став парубок служити одному багатющому вельможі. А в того садиба була справжнім замком. І служила тому магнатові сила люду. І була серед тих людей одна дівчина Ядзя. Доглядала вона за заморським птахом – папугою.

Уподобав Омелько собі ту Ядзю, а вона на нього – ніякої уваги. Він навчив свою кобилку кланятися, а тут проходить Ядзя. Вона – ніякої уваги. Тоді він взявся боротися з найсильнішим гайдуком і спритністю та хитрістю подолав сильника. Змагався у стрільбі з лука з вартовими маєткю... А Ядзя – ніякої уваги. Тоді він продав свою здобич – кольчугу. Купив глек твореного золота. І почав ним фарбувати копита своїй кобилці. Фарбує і думає:

– Ось побачить Ядзя і скаже: "Що ти, дурню, робиш?" А я їй скажу: "Справді, що я роблю?! Пішли краще полюбимося!"

Тут приходять Ядзя і каже: "Що ти, дурню, робиш? Приходь краще ввечері – полюбимося!"

І з того часу стали вони потайки зустрічатися. Бо була вона шляхтянка, хоч і з дуже бідного роду. І якби хто дізнався, що вона кохається з конярем, то її б вигнали зі служби.

Юрій ЛОГВИН

ОТЧИЙ ПОРІГ

Шеф-редактор
Віктор ТКАЧЕНКО

Головний редактор
Леонід ГОРЛАЧ

Засновник: товариство
"Чернігівське земляцтво"
в м. Києві

Газета зареєстрована Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 06.XI.2001 р.
Реєстраційне свідоцтво: серія KB №5594
Передплатний індекс 37630

Адреса редакції:
02002, Київ, Броварський проспект, 15,
тел. 206-87-12
Контакти: www.chz.org.ua,
e-mail: otporig@ukr.net

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

В.В. Ткаченко, В.І. Авдеєнко,
Л.Н. Горлач (Коваленко),
А.Л. Курданов, Т.А. Літошко,
П.І. Медвідь, О.Ф. Орехович,
Ю.А. Русанов, М.М. Ткач,
В.В. Пушкар'єв, В.Є. Устименко,
М.І. Халимоненко.

За достовірність фактів, точність імен і прізвищ, географічних та історичних реалій відповідають автори публікацій.

Передрук тільки з відома видання.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Літературний редактор Ганна Скрипка.
Комп'ютерний набір Ганна Скрипка.

Верстка, дизайн Оксана Кисленко.

Надруковано та зверстано на замовлення товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві у КП "Редакція журналу "Дім, сад, город".
Тираж 1100.